

Oikeusministeriö

Viite Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhusasia-valtuutetusta, diaarinumero: VN/549/2020

Asia Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry:n lausunto

Viitaten lausuntopyyntöönne Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Vanhustyön keskusliitto on valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka tarkoituksena on toteuttaa vanhuuspoliittista vaikuttamista ja edunvalvontaa ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten hyvinvoinnin, toimintakykyisyyden ja sosiaalisen turvallisuuden edistämiseksi. Vanhustyön keskusliitolla on noin 320 jäsenyhteisöä, jotka toimivat vanhusten hyväksi.

Vanhustyön keskusliitto esittää lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin seuraavia kommentteja:

- 1. Voidaanko esityksellä näkemyksenne mukaan parantaa ikääntyneiden asemaa ja edistää ikääntyneiden oikeuksia?*

On erittäin kannatettavaa kiinnittää huomiota ikääntyneiden ihmisten asemaan, oikeuksien toteutumiseen sekä toimiin niiden toteutumisen edistämiseksi. Esityksen mukaan luotavalle uudelle viranomaiselle tulee varata riittävät resurssit tehtävien toteuttamiseen.

Ikääntyneet ihmiset muodostavat hyvin laajan ja kasvavan väestöosan Suomessa. He eivät kuitenkaan muodosta yhtenäistä ryhmää, vaan muun muassa heidän toimintakykyisyytensä ja arjessa selviytymisensä vaihtelevat suuresti. Ikääntyneiden oikeuksien toteutumisen haasteet riippuvat monista eri tekijöistä.

Toimet ikääntyneiden ihmisten oikeuksien edistämiseksi sekä heidän asemansa parantamiseksi edellyttävät erittäin laajaa asiantuntemusta sekä poikkihallinnollista yhteistyötä. Erityisasiantuntemusta tarvitaan muun muassa vanhuksia ja ikääntyneitä koskevasta lainsäädännöstä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä, asumisen, asuinympäristöjen ja liikkumisen turvallisuudesta ja esteettömyydestä sekä osallisuutta tukevista toimista. Oikeuksien edistämiseen liittyvät myös vanhenevan väestön kielelliset ja kulttuuriset oikeudet sekä alueelliseen tasa-arvoisuuteen liittyvät seikat.

- 2. Onko teillä huomioita koskien valtuutetulle säädettäviä tehtäviä?*

Lakiehdotuksen 3 §:ssä todetaan, että tehtävänä on edistää ikääntyneiden oikeuksien toteutumista. Vanhustyön keskusliitto pitää esitettyä tehtävää erittäin tärkeänä.

Vanhusasiavaltuutetulle em. pykälässä esitetty lista toimista tehtävässään on varsin laaja.

On tärkeää varmistaa, että eri valtuutettujen tehtävät ovat määritelty siten, että niitä voidaan tehdä yhteistyössä, mutta että ne olisivat selkeästi rajattuja välttämällä päällekkäisyyksiä.

Ehdotuksessa esitetty yhteistyö ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä heitä edustavien toimijoiden kanssa on erittäin kannatettavaa.

Kiinteä yhteistyö muun muassa kunnallisten ja maakunnallisten vanhusneuvostojen, eduskunnan oikeusasiamiehen, yhdenvertaisuusvaltuutetun sekä alan järjestöjen kanssa lakiehdotuksessa esitetyllä tavalla olisi tarpeellista.

Valtuutetun tehtävissä laaja yhteistyö on tärkeää paitsi painotuksessa seurantaan ja arviointiin niin erityisesti ennakoivassa vaikuttamisessa.

Yhteistyön edistämiseksi vanhusasiavaltuutetulla tulee olla tukena oma neuvottelukuntansa tai vastaava. Neuvottelukunnassa tulisi olla edustettuna myös ikääntyneitä ja vanhuksia edustavia tahoja.

3. Muut huomiot esitysluonnoksesta

Vanhusasiavaltuutetun toimintaa varten tulee varata riittävät resurssit. Lisäksi 6 § mukaisen henkilöstön tulee olla tehtäväalaa laajasti perehtyneitä.

Tärkeätä olisi myös, että vanhusasiavaltuutetulla olisi kiinteät yhteydet alan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Valtuutetun eduskunnalle annettavan kertomuksen tulisi olla rakenteeltaan ja sisällöltään sellainen, että sitä voitaisiin hyödyntää myös päätöksenteossa ja alan toiminnassa.

Ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten arvokkaan elämän toteutumiseksi on tärkeää varmistaa heidän oikeuksiensa toteutuminen sekä mahdollistaa heidän yhdenvertainen osallistumisensa yhteiskuntaan.

Helsingissä, joulukuun 15 päivänä 2020

Vanhustyön keskusliitto –
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Anni Lausvaara
toiminnanjohtaja

Marjut Vuorela
lakimies